

Aleg. 1092

Sprawozdanie

Komisji administracyjnej o petycyach kilkunastu Wydziałów powiatowych co do spowodowania zmiany przepisów ustawy wojskowej w kierunku rozszerzenia prawa reklamacji, względnie urlopowania od czynnej służby wojskowej.

Wysoki Sejmie!

Obecnie obowiązujące przepisy ustawy wojskowej przyznają prawo uwolnienia od czynnej służby przy wojsku w drodze reklamacji przede wszystkim jednemu synowi, wnukowi, zięciowi lub bratu, będącemu jedyną podporą niezdolnego do zarobkowania reklamującego; niejedynemu zaś w tym tylko wypadku, jeżeli inni bracia, lub szwagrowie czy to z powodu niedojrzałego wieku, czy kalectwa, czy też wreszcie z powodu odbywania czynnej służby wojskowej nie mogą przyjść z pomocą reklamującemu.

Otóż petycje, będące przedmiotem niniejszego sprawozdania, domagają się od Wysokiego Sejmu spowodowania zmiany powyższych przepisów ustawy wojskowej w tym mianowicie kierunku, aby prawo uwolnienia od czynnej służby przy wojsku przysługiwało nietylko w wypadkach ustawą wojskową obecnie określonych, a zatem nietylko wtedy, gdy inni bracia, lub szwagrowie reklamowanego nie ukończyli jeszcze 18. roku życia, albo są kalekami, albo też służą już czynnie przy wojsku, — ale także i w tych wypadkach, gdy reklamowany ma wprawdzie braci i szwagrów, lecz ci bądź z kraju na stałe wyemigrowali, bądź nie troszczą się wcale o tych członków rodziny, których jedyną podporą był reklamowany do chwili do wzięcia go do wojska.

Wypadki takie zachodzą bardzo często, a zwłaszcza mnożą się od czasu, gdy emigracja ludności do Ameryki tak znaczne przybrała rozmiary.

Zdarza się więc coraz częściej, że po wzięciu do wojska n. p. syna, który swego niezdolnego do pracy ojca w gospodarstwie na roli, albo w rzemiośle wyręczał, ojciec ten pozostaje sam jeden bez żadnej pomocy i popada w nędzę, gdyż drugi syn wyemigrował dla poprawienia sobie bytu do Ameryki i ojcu wcale nie pomaga.

Reklamacja w takich okolicznościach wniesiona z reguły bywa odrzucana, wypadki bowiem tego rodzaju wedle dotychczasowej ustawy nie nadają tytułu do domagania się ulgi w dopełnieniu obowiązku służby wojskowej

Istnieje wprawdzie §. 60. przepisów wykonawczych do ustawy wojskowej postanawiający, że osobom asenterowanym, u których zachodzą stosunki rodzinne na szczególne uwzględnienie zasługujące, przysłuża przed terminem urlop na czas pokoju, — jednakże postanowienie to nie wszędzie i nie zawsze jednakowo bywa interpretowane, a nadto decyzja o takim urlopowaniu zależy wyłącznie od uznania Władzy wojskowej.

W wypadkach zaś, o których mowa, to znaczy, gdy inny członek rodziny obowiązany do utrzymywania reklamującego, obowiązku tego faktycznie nie chce lub nie może dopełnić, Władze wojskowe najczęściej odmawiają prośbie o urlopowanie wedle §. 60. przep. wyk. do ustawy wojskowej, trzymając się zanadto ściśle brzmienia tego paragrafu, który objaśnia, że przez takie szczególne, uwzględnienia godne stosunki rodzinne między innymi rozumieć należy „utrzymywanie krewnych, jeżeli nie można udowodnić śmierci członka rodziny, który zginął bez wieści“.

O wypadkach zaś analogicznych, to znaczy, gdy członek rodziny nie zginął wprawdzie, lecz reklamowanemu żadnej pomocy nie daje, — to postanowienie ustawowe wyraźnie nie wspomina, wyliczenie bowiem okoliczności, względnie stosunków, na szczególne uwzględnienie zasługujących nie jest wyczerpującem, ale raczej przykładowem.

Skoro przeto ustawa zezwala na przedwczesne urlopowanie żołnierza w razie stosunków rodzinnych, na szczególne uwzględnienie zasługujących, a między innymi dla utrzymywania krewnych, jeżeli inny członek rodziny „zginął bez wieści“ — to na równe uwzględnienie zasługiwać winien wypadek, gdy ten inny członek rodziny z kraju wyemigrował, lub będąc w kraju, nie troszczy się wcale o los reklamującego.

Czyż taki członek rodziny nie przepadł również i dla interesowanego? Bo czyż można uważać za dostateczną pomoc, gdy syn, brat lub zięć, sam pracujący ciężko w Ameryce, przyśle od czasu do czasu skromny zasiłek pieniężny? Toć groźny ten nie zastąpi ubytku pary roboczych rąk w gospodarstwie rolnem, w rzemiośle lub w przemyśle, i nie będzie nigdy wyręczeniem w pracy niezdolnych do zarobkowania ojca, matki, lub rodzeństwa.

Tak samo na uwzględnienie zasługiwać powinny takie stosunki rodzinne, gdy członek rodziny wprawdzie z kraju nie wyemigrował, ale czy to z braku uczucia rodzinnego i poczucia obowiązku, czy z braku środków materialnych, czy wreszcie z innych przyczyn reklamowanemu pomocy nie udziela.

A przecież intencją dotyczącego przepisu ustawy wojskowej było bez wątpienia, ażeby te osoby z rodziny, które z chwilą wzięcia do wojska jedynej swej podpory, tracą wszelką pomoc i narażone są na nędzę, uchronić od takiej konsekwencji.

Brak zaś przepisu, zaliczającego omówione tu wyjątkowe wypadki do tych okoliczności, które przy przyznawaniu ulgi w dopełnieniu czynnej służby wojskowej winny być brane w rachubę, dotkliwie daje się odczuwać i naraża bezwinnie rodzinę wieśniaczą, rękodzielnika lub zarobnika częstokroć na ruinę materialną.

Z tych też powodów Komisya administracyjna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Wzywa się c. k. Rząd, ażeby możliwie rychło spowodował zmianę do „tychczasowych przepisów ustawy wojskowej w tym kierunku, iżby prawo do „uwolnienia od prawidłowej służby prezencyjnej przy wojsku ze względów rodzinnych, a przynajmniej prawo do przedwczesnego urlopowania stałego na czas „koju przysługiwało popisowemu, względnie żołnierzowi, będącemu jedyną „porą rodziców lub krewnych także i w tym wypadku, jeżeli stwierdzonem „stanie, że inny członek rodziny, obowiązany do ich wspierania, — czy to wskutek „wychodźstwa, czy z innych powodów obowiązku tego wcale nie lub niedostatecznie wypełnia“.

Przewodniczący:

Laskowski.

Sprawozdawca:

Wrześniowski.